

De Drie Goddelijke Deugden

Tijdschrift van Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius vzw

Jaargang 27, nr. 107 – Maart 2023

Inhoud

Pag. 1: Voorwoord

Pag. 2: Noodlottig ongeval op de Boerenbond in Poppel, 1932

Pag. 9: "Pesjonkelen"

Pag. 14: Moeder zult gij eren, project MamaMito

Pag. 19: Schenkingen

Pag. 22: Schoolbezoeken aan het museum

Pag. 25: Dialectspraak in 1968, het geklaag van een boer geboren in 1910

Pag. 28: Lief en Leed

Pag. 28: Fotohoek met oplossing van vorig tijdschrift en een nieuwe foto

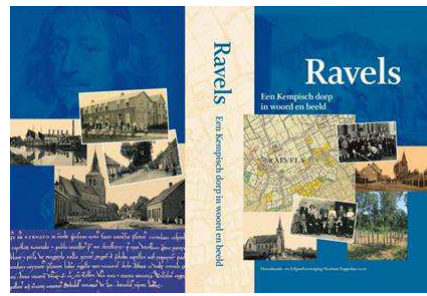
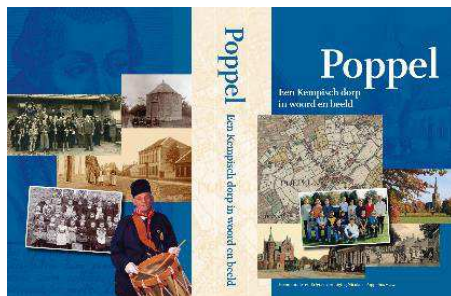
Lidmaatschap

Voor 20 euro bent u samen met uw familie op hetzelfde adres wonende lid van onze Heemkunde- en Erfgoedvereniging. Erelid kunt u zijn voor een jaarbijdrage vanaf 30 euro.

U ontvangt 4 x per jaar een nummer van tijdschrift "De Drie Goddelijke Deugden". Tevens kan er aan de meeste activiteiten van onze vereniging gratis worden deelgenomen. En geniet u van korting bij geleide activiteiten en uitstappen. Opzegging van het lidmaatschap kan jaarlijks kenbaar gemaakt worden voor 1 december.

Voorradije publicaties

De zeer geapprecieerde kijk- en leesboeken (ruim 1000 foto's en 500 pag.) van **Ravels en Poppel** zijn bijna uitverkocht! De prijs is **€40,-** voor leden en **€45,-** voor niet-leden (verzending in Ravels is gratis, andere bestemmingen: €10,- extra bijtellen)

Afbeelding voorblad: Frans (links) en Charles Remysen, de verongelukte arbeiders van de Boerenbond in 1932 (bron: HeE NP)

Afbeelding achterblad: 19de eeuw, reclame voor het versterkende drankje 'Horlicks' dat vroeger in de Gemeenteschool van Ravels aan de kinderen gegeven werd. Het is een gemout melkdrankje dat door Horlicks in de 19de eeuw op de markt gebracht werd. Tegenwoordig bestaat de merknaam nog en treffen we die aan bij allerlei soorten 'shake's en energydranken. (bron: <https://www.prints-online.com/ad-horlicks-malted-milk-14258153.html>)

Voorwoord

Luc Andries, voorzitter

Na bijna drie jaren zijn we met een waarschijnlijke hoge kans verlost van de infectieziekte COVID-19 of corona. Nu dit probleem van de baan is, zitten we sedert één jaar opgezaaid met de Russische Beer. God mag weten waarom die uit zijn winterslaap gekomen is en wat hem dat zal opbrengen. Bedoeling van veroveren is toch zoveel mogelijk intact in handen te krijgen en de burgers te behouden in hun woonsteden. Zo kan de bezetter alles gewoon overnemen en de veroverde economie terug opstarten. Deze beer sloeg en slaat wild om zich heen. Als we het menselijke leed buiten beschouwing laten, zien we dat het erfgoed van Oekraïne ook al genadeloos flinke klappen heeft gekregen, gepaard met het verlies van erfstukken en mensen.

De Russen hebben ons leven sedert de Tweede Wereldoorlog steeds beheerst. Met een pauze van Gorbatsjov tot en met Boris Jeltsin en in het begin van de regering van de kleine despoot Poetin. Zelfs het einde van de “Koude Oorlog” was te wijten aan de Russen, die dank zij Gorbatsjov aan glasnost en perestrojka (openheid en hervormingen) werkten. Tijdens de “Koude Oorlog” was ons leger in aantallen nog nooit zo uitgebreid geweest en dan denken we in onze naaste omgeving aan onze mannelijke bevolking die nog legerdienst mochten doen. Na deze dienst volgden regelmatig herhalingsoefeningen in Duitse regio's waar het IJzeren Gordijn zich doorheen slingerde. Sommigen van onze leden mochten meerdere keren na het afzwaaien hun diensten bewijzen voor het vaderland in die mooie afgelegen Duitse grensstreken. Verder was er de angst of afdreiging einde jaren zeventig begin jaren tachtig voor de atoombom. De betogingen in Brussel tegen nucleaire wapens. En in onze gemeente met de laatste opstoot van oorlogsangst, de verwezenlijking van de NAVO-hallen aan het Geeneinde in de jaren negentig van vorige eeuw. Sinds de ontspanning tussen Oost en West hebben ze nu met dank aan onze gemeente een vreedzame bestemming en heten ze Weelde-Depot.

Tegenwoordig zijn we door de aanval op Oekraïne vorig jaar beland in een “Warme Oorlog”. Laat ons hopen dat deze vlug afkoelt zoals de coronaproblematiek en dat onze kinderen en kleinkinderen een vreedzaam leven zullen kennen zoals wij dat hebben gehad.

Met de verbouwing van het oude schoolhuis in Poppel tot archief voor onze vereniging loopt het sedert het einde van de acute infectiefase met COVID-19 op wieltjes. We zijn bijna in de laatste rechte lijn naar de finish en dan komt er een onvermijdelijke verhuis van Weelde-Statie naar Poppel-Dorp. Daarna zullen we waarschijnlijk nog even zoet zijn om alles netjes een nieuwe plaats te geven. U merkt het al daar is nog wel wat werk. Daarom vragen we u: ***als u tijd heeft (al is het maar enkele uurtjes in de week) en niet vies bent van de handen uit de mouwen te steken, meldt u dan aan bij één van de bestuursleden!***

Voor ons in het nog steeds Vrije Europa, is het verdwijnen van corona een bevrijding en kunnen heel wat sociale activiteiten van voor 2020 terug opgestart worden. Onze vereniging heeft steeds de gezondheid van zijn leden voor ogen gehad en meent dat het nu het moment is om een volledige doorstart te maken.

Zoals we vorig jaar ons museum terug opgestart hebben, zullen we vanaf dit jaar de busreizen, ledenfeesten, wandelingen, fietstochten en bezoeken aan streekmusea hopelijk terug de normale gang van zaken van vroeger kennen. We hopen jullie daar terug te mogen ontmoeten!

U kan in de los bijgevoegde activiteitenagenda kennis nemen van de ***busreis naar Antwerpen*** met bezoek aan het vernieuwde Museum voor Schone Kunsten (KMSKA). Daar vindt u het programma en inschrijvingsvoorwaarden. Tevens zal u voor het ***ledenfeest*** een uitnodiging vinden. Verder is het ***museum*** elke tweede zondag van de maand terug open tussen 14.00 en 17.00 uur (behalve in de maanden december, januari en februari).

Noodlottig bedrijfsongeval te Poppel op 20 juni 1932

Luc Andries

Ongeveer negentig jaar geleden gebeurde er op de Sint-Isidorushoeve van de Belgische Boerenbond in Poppel een dramatisch ongeval waarbij drie jonge mannen het leven lieten en twee families zwaar getroffen werden. Het ongeval waarbij de ongehuwde broers Charles en Frans Remysen uit Weelde en hun directeur Georges Colpaert omkwamen, vond plaats op maandag 20 juni omstreeks zeven uur in de ochtend. Aangezien het bedrijf ver van het Poppels centrum ligt (één uur gaan), duurde het een hele poos vooraleer in de dorpen van Poppel en Weelde het afschuwelijke nieuws zich verspreidde.

Georges Colpaert, in zijn dertigste levensjaar en vader, woonde op het bedrijf zelf met zijn echtgenote Margarita Decock. Hij was er sedert twee jaren directeur. Voorheen was hij een koloniaal. Hij kwam naar Poppel om in opdracht van de Boerenbond met enkele paarden en plaatselijke landbouwers te werken aan het cultuurrijp maken van de heide en de moerassen. Met de steun van eveneens de Heidemaatschappij had hij reeds verscheidene hectaren woeste gronden vruchtbaar gemaakt. Hij was door zijn werkvolk en omgeving graag gezien. Hij genoot de achting van de dorpsbewoners.

De gebroeders Frans en Charles Remysen, respectievelijk 24 en 26 jaar oud waren ongehuwd. Zij kwamen uit een groot gezin te Weelde. Frans Jansen uit Poppel was een vierde slachtoffer die het gelukkig overleefde. Hij was even buiten bewustzijn geweest en door getuige te zijn van het ongeval was hij helemaal overstuur en moest enige dagen het bed houden.

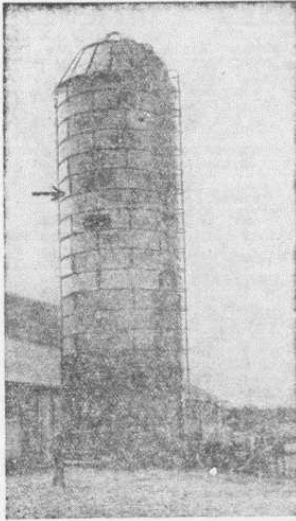

De stallen met het woonhuis van de fam. Colpaert-Decock (bron: archief HeE NP)

De hoeve werd in 1925 in opdracht van de Belgische Boerenbond opgericht als modelhoeve en als proefstation voor wetenschappelijk onderzoek van de Katholieke Universiteit Leuven. De totale oppervlakte van het bedrijf bedraagt enkele honderden hectaren. De met beuken omzoomde Mulliedreef verbindt de hoeve met de Mierdsedijk. In 1925 werd het centrale, U-vormige complex opgericht. In de beginperiode was het voornamelijk een veebedrijf. Na 1940 werd er ook aan akkerbouw gedaan.

Het drama speelde zich af in de silotoren naast de grote schuur op het domein van de Sint-Isidorushoeve aan de zandweg op de Heide, nu de Mierdsedijk te Poppel. Deze constructie was 15 meter hoog en diende om gemalen veevoeder voor de winter op te bergen. Naast de toren stond een kerfmachine die de klaver, gras en ander voeder fijnmaalde. Deze substantie ging dan langs een buis naar boven in de silo en werd er zo in opgestapeld. Aan de buitenzijde van de toren was er ijzeren ladder en op geregelde afstanden waren er luiken zodat men op verschillende niveaus de toren kon binnengaan.

HET ONGELUK TE POPPEL.

DE OPSLAGTOREN van den Belgischen Boerenbond te Poppel, waar gisteren een droevig bedrijfsongeval plaats had, dat den directeur en twee arbeiders het leven kostte. De pijl duidt de plaats aan, waar het luik geopend werd, en waar de beide gebroeders Remeyns door naar binnen vielen. De zwarte plek op de romp van den toren duidt de plaats aan waar zij levenloos na enkele uren boven op de laag opgestapeld veevoeder gevonden werden. (Zie elders in dit blad uitvoerige bijzonderheden).

HET TRAGISCH ONGEVAL TE POPPEL.

DE GEBROEDERS FRANS en CHARLES REMEIJSEN uit Weelde (B.), die gisteren in den opslagtoren van den Belgischen Boerenbond te Poppel bedwelmde neervielen en den verstikkingsdood stierven.

De silotoren gefotografeerd de dag na het ongeluk (bemerkt het geopende luik bij het pijltje); krantenfoto van Frans en Charles Remeyns (bron: Nieuwe Tilburgse Courant van 21/06/1932)

†

Heden is de mensch, en morgen is hij verdwenen: wees dan altijd bereid, en leef zóó, dat de dood u nooit in ongereedheid vinde.
(Thomas a Kempis).

BID VOOR DE ZIELEN VAN ZALIGER
de gebroeders

Carolus Adrianus Remysen
geboren te Weelde den 21 Juli 1906
en

Franciscus Joannes Baptista Remysen
geboren te Weelde den 31 Mei 1908,
leden van den Bond van het H. Hart,
schielijk overleden te Poppel den 20 Juni 1932.

Degenen die ons zoo duurbaar waren, o Heer, hebt Gij als met een draaiwind van ons weggerukt; zij zijn verdwenen als eene voorbijgaande wolk. (Job. XXX. 15).

Karel en Frans communiceerden daags vóór hunnen dood als leden van den Bond van het H. Hart; vereenigd in hun leven, werden zij ook niet gescheiden in hunnen dood. (II. Koningen. I. 23)

Beminde ouders, broeders en zusters en familie, Gods heilige wil is geschied: zijn onbegrijpelijk raadsbesluit riep ons tot het geluk des hemels; van korten duur was onze vereeniging op aarde, maar in de heerlijkheid bij ons aller Vader zullen we samen de eeuwige verroosting genieten.

Ik dank voor uwe liefde en zorgen en vergeet ons nooit in uwe gebeden.
Genadige Heer Jesus, geef hun de eeuwige rust. (300 d. afl.)

R. I. P.

†

Vader, uw wil geschiede op de aarde zooals in den hemel, A. d. H.

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
Mijnheer

Georgius COLPAERT
echtenoot van

Mevrouw Margarita DECOCK,
geboren te Waereghem den 7 December 1902,
schielijk, maar niet onvoorbered overleden te Poppel den 20 Juni 1932, versterkt door de Troostmiddelen der H. Kerk.

Hij was een man eenvoudig en oprecht, godvreezend en afkeerig van het kwaad.

Zijn goede aard, zijn spraak vol vriendschap, zijn ijver voor het goede verwierf hem de algemeene achting.

God zal den mensch loon naar werken geven. Hij zal iedereen volgens verdiensten behandelen.

Teergeliefde echtgenote, de Heer roept mij tot Hem na onze korte vereeniging. Onderwerp U verduidig aan zijn heiligen wil.

Ik heb U teeder bemind op aarde, meer nog zal ik U beminnen in den hemel; heb moed.

De Heer des hemels schenke U vreugde voor het verdriet dat U geleden hebt: mogen onze kinderen uw troost, uw sterkte, uwe kroon wezen.

Dierbare ouders, broeders, schoonbroeders, schoonzusters en bloedverwanten, troost u: ik zie U allen weldra weder in den hemel.

En gij, mijn eerwaarde oom, gedenk U mijnen aan het altaar des Heeren.

Zoet Hert van Jesus, wees mijne liefde. 300 d. afl.

Zoet Hert van Maria, wees mijn heil. 300 d. afl.

• • R. I. P. • •

Rouwprentjes van de gebroeders Remysen en Georgius Colpaert (bron: archief HeE NP)

VREESELIJK ONGELUK TE POPPEL DRIE DOODEN

In de gemeente Poppel, gelegen in de Provincie Antwerpen nabij de Holland-sche grens, heeft de Belgische Boerenbond eene landbouwuittbating ingericht. Onder de verscheidene gebouwen was er ook een opslagtoeren opgericht, toeren van 15 meter hoog, voor het bewaren van het veevoeder. Gewoonlijk staan de verscheidene deuren van den toren open om versche lucht door te laten en alle gassen te laten ontsnappen.

Deze deuren worden enkel gesloten als wanneer het veevoeder tot op de hoogte der deuren komt.

Zaterdag laatst was er hooi in den toren binnengedaan tot op de hoogte der deuren zoodat deze moesten gesloten worden. Tusschen Zaterdag en Maandag was het hooi dan ook ingezakt en getast.

Maandag morgen toen men het werk wilde hernemen op de hoeve, klommen de gebroeders Remeysen Frans en Karel op den toren om hunne gewone bezigheden te verrichten. Beiden klommen eene ladder op om de deur gelegen op eene hoogte van 10 meter open te doen. Frans Remeysen die de eerste op de ladder was trok de deur open doch terzelfdertijd werd hij bedwelmend door de opgeengapakte gassen en stuikte naar binnen in den toren. Zijn broeder die hem onmiddellijk volgde, wilde hem grijpen doch onderging zelfde lot. Beiden werden dood teruggevonden bij verstikking.

De Heer Georges Colpaert, bestuurder der uittbating, zijne werklieden zoo lang ziende wegblijven, klom ook de ladder op om zijne mannen te gaan opzoeken. Gekomen op de hoogte van eene deur gelegen op acht meter hoogte wilde hij deze openen doch de gassen sloegen naar buiten en den Heer Colpaert, bedwelmend door de uitwasemingen, verloor het evenwicht en plofte ten gronde. De ongelukkige bewakwam bij zijnen zwaren val eene zoo vreeselijke schedelbreuk dat de dood oogenblikkelijk was.

De broeders Remeysen zijn ongehuwd, respektievelijk 23 en 25 jaren oud. De Heer Georges Colpaert is slechts 30 jaar oud, gehuwd en vader van drie kinderen. Hij is geboortig van Waregem, bekwaam zijn diploma van landbouwingenieur, en was bestuurder der uittbating van den Boerenbond te Poppel, die onder zijne geleide eene bloeiende uitbreiding had genomen.

Sedert 4 tot 5 jaar had men het systeem van den opslagtoeren voor het veevoeder ingericht en nog nooit geen ongevallen tegengekomen.

Men kan zich gemakkelijk de droefheid der getroffen families inbeelden.

artikel verschenen in "De Poperingenaar" van 26/06/1932

Maandagmorgen om 7 uur als de werkzaamheden aangevat werden, klom Frans Remyzen naar boven om op een hoogte van 12 meter een luik te openen. De bedoeling was om het gras en de klaver die er lag aan te stampen. Aan de kant waar Frans omhoog geklommen was, zat de ladder in een metalen koker. Hij was ruim één meter boven de stapel als hij het luik opende. Een bedwelmende damp sloeg hem tegemoet vanuit het gat van de silo en na een gil viel hij voorover halfweg over de rand van het luik. Zijn broer Charles die mee naar boven geklommen was, sloeg zijn armen om het lichaam van Frans om hem terug te trekken. Charles werd echter ook bevangen en verloor het bewustzijn. Hij viel daardoor samen met zijn broer naar binnen in de toren. Frans Jansen die er vlakbij aan het werken was, kwam op de ijselijke gil afgelopen en zag de gebroeders naar binnen tuimelen in de silotoren. Frans beklom de ladder zo vlug hij kon maar toen hij voor het luik kwam voelde hij zich duizelig en suf worden. Gelukkig kon hij zich terugtrekken en heelhuids de begane grond bereiken. Directeur Colpaert had het geschreeuw aan zijn ontbijttafel gehoord en kwam aangelopen. Hij ving Frans op die waggelend op hem afkwam. Frans maakte zijn directeur duidelijk dat er boven in de toren iets gebeurd was en dat de gebroeders Remyzen erin gevallen waren. Daarop zakte Frans bewusteloos in elkaar. De directeur had het onmiddellijk begrepen en snelde naar boven de ladder op langs de gesloten trapkoker. De gassen hadden zich ondertussen verspreid in de buis en reeds op 10 meter hoogte werd Colpaert bevangen en verloor het bewustzijn. Georges Colpaert viel loodrecht achterover met zijn hoofd op de verharding aan de voet van de toren. Hij was op slag dood.

Toen Frans na enkele minuten terug bij kwam, vond hij naast zich zijn directeur met een vreselijk verminkt hoofd. Frans reageerde zeer emotioneel en liep roepend en huilend over het erf van de boerderij. Hierdoor werd de aandacht getrokken van de andere arbeiders. Na enkele minuten drong het tot hen door wat er gebeurd was. Een werkman fietste naar dr. Van Baelen in Weelde en de pastoor in Poppel.

Na acht uur bereikte het ontzettende nieuws het ontwakende Poppel. Pastoor Bogaerts was als een der eersten ter plaatse en diende Georges Colpaert het Heilige Oliesel toe. De auto van dr. Van Baelen kreeg onderweg naar Poppel motorpech en hij zette de tocht verder met een geleende fiets. Eenmaal ter plaatse constateerde hij de dood van Colpaert. Beetje later kwamen de rijkswachters van de kazerne van Weelde met hun commandant toe. Om 10 uur stapte het Parket van Turnhout af aan de Boerenbondboerderij.

1930, uitstap naar de Vossenbergr in Duitsland; staande: Henri Ruts, Jos Keysers, Jan Remeysen, Jef Ruts, onderpastoor Alois Uydens, Jaak Bax, vader Versweyveld en Adriaan Van Hees (Zwanenbaas). Onderaan: Staf De Jongh, Brigadier Hermans, Jefke Ruts, Jules De Jongh, Colpaert en Staf De Jongh; rechts: de silotoren waarin het ongeval gebeurde (bron: archief HeE NP)

Ondertussen had men al zoveel mogelijk luiken van de toren geopend om de giftige gassen te laten ontsnappen. Om de gebroeders eruit te halen was het nog te gevaarlijk. Daarop stelde de drieëntwintigjarige elektriker Cornelis Aerts voor om langs de andere ladder, die niet omsloten was door een buis, omhoog te klauteren. Hij liet daar een levend konijn in een luchtdoorlatende zak dalen door het geopende luik. Ondertussen was het negen uur en de flapoor kwam levend en gezond terug. Voor de zekerheid werd dezelfde proef overgedaan met een jong haantje dat van de hinderlijke gassen ook niets te lijden had. Men dacht dat de gassen nu wel zouden verdwenen zijn en Aerts raapte al zijn moed bij elkaar. Hij beklom de toren met een touw onder de armen vastgebonden. Op het moment dat hij zich naar binnen wilde laten glijden, kreeg hij vrijwel onmiddellijk vreemde prikkels in de keel en besloot om terug naar beneden te gaan, geholpen door enkele andere mannen die in zijn kielzog waren gevolgd.

Pas om kwart voor één in de namiddag werd de toestand ongevaarlijk. De gassen waren zowat verdwenen door de luiken bovenaan zoveel mogelijk te openen. Vijf dappere mannen zijn toen naar boven geklauterd en hebben de twee lijken van de gebroeders Remysen geborgen. Waarschijnlijk waren de twee snel overleden na het binnenkruipen van de silotoren. De verstikkingsdood moet spoedig zijn ingetreden.

De vijf dappere arbeiders waren: Cornelis Aerts, Jef De Buyzer, Louis Devue, de gebroeders Constant en Jan Botermans. De gebroeders Botermans waren van het "Café Tramstilstand" (Botermans) naast het douanekantoor in het dorp van Poppel.

Foto één: v.l.n.r.: Geert Leemans, Louis Devue, Louis Verhaeren, NN en NN (bron: archief HeE NP)

Foto twee: Constant Botermans, later douaneagent aan de grens te Poppel, staat als tweede van rechts (bron: archief HeE NP)

Foto drie: Cornelis Aerts met, zijn echtgenote Nauwelaerts en zoon Louis (bron: archief HeE NP)

Twee van hen gingen de toren binnen en vonden de gebroeders Remysen languit liggend en elkaar krampachtig omarmend. Buiten stonden ondertussen tientallen mensen de bergingswerken gade te slaan. Binnen in de silo werden er rond elk lijk touwen aangebracht waarna ze de lichamen omhoog konden hijsen. Ze werden uit de luiken gelicht en behoedzaam naar beneden gebracht. Ze werden naast elkaar op de grond gelegd en pastoor Bogaerts sprak de Gebeden der Overledenen uit. De mannen prevelden de gebeden met ontbloot hoofd mee. Verschillende vrouwen konden zich niet meer bedwingen en snikten luid. Het was een zeer droef en emotioneel schouwspel dat contrasteerde met de zonnige dag en de rijpe akkers.

Verder bevonden zich onder de aanwezigen de vader en broer van de gebroeders Remysen. Ondertussen was er ook familie van Georges Colpaert uit het Leuvense toegekomen. De jonge echtgenote van Colpaert die binnenkort haar derde kindje verwacht, had men wijselijk thuisgehouden en voorlopig niet ingelicht wat er precies met haar man gebeurd was.

Het Parket van Turnhout werd afgevaardigd met de Procureur des Konings (Albert Caron), de Onderzoeksrechter, de Hoofdgriffier en een expert ingenieur die ter plaatse een langdurig onderzoek instelde en foto's nam.

Het lijk van de heer Colpaert werd thuis neergelegd. De gebroeders Remysen werden overgebracht naar het lijkenhuis van Weelde waar dr. Proost sectie verrichtte om vast te kunnen stellen welke gassen het dodelijke effect veroorzaakten.

Volgens Procureur Caron was de giftige damp, die zich in de toren had ontwikkeld door het droge warme weer van de laatste dagen, de doodsoorzaak. Door de warmte is het binnen in de silo meer gaan gisten in de vast opeen gestampde voorraad. Tot op de dag van toen waren er, zover bekend, met dit systeem nog geen ongelukken gebeurd. De toren op het erf van de Boerenbond dateerde uit het jaar 1928 en werd dus in 1932 opgevuld voor de vierde winter. De gassen zouden zich boven opgestapeld hebben juist voor het luik dat Frans Remysen had geopend. De aanhoudende warmte van de weken voor het ongeval had binnen de metalen wanden van de toren de hitte opgedreven en ook de vergisting, waardoor het proces verhevigde en de dampen agressiever werden. De impact was daardoor zeer snel en verrassend voor de gebroeders. De gezichten van Frans en Charles waren geheel blauw geworden. De lippen waren paars en opgezwollen en de handen vertoonden een normale lijkkleur.

Door de plotse wrede dood van drie jonge mannen heerste er grote verslagenheid en ontroering in Poppel en Weelde. Het medeleven met de zeer zwaar getroffen gezinnen was immens groot.

Vijftien jaar later, in 1947, werd de familie Colpaert-Decock nogmaals getroffen. Hun dochter, Agnes Colpaert, overleed op 29 november 1947.

1947; sterfbed Agnes Colpaert (bron :archief HeE NP)

Het heeft de Heer behaagd tot zich te roepen de ziel van onze innige geliefde Dochter, Zuster, Kleindochter en Nicht

Mejuffer

Agnes Henriette Octavie, Everarde COLPAERT

geboren te Poppel 16 December 1931 en zachtjes in de Heer ontslapen te Turnhout, kliniek St. Jozef, 29 November 1947, versterkt door de laatste H.H. Sacramenten van onze Moeder de H. Kerk.

Zij was lid van de Congregatie, Kruistocht en V.K.S.J. leerlinge van het H. Graf.

Dit melden U met diepe droefheid, doch met christelijke berusting en vragen U een gebed :

Mevrouw Georges COLPAERT, Marguerite DECOCK ;	haar Moeder
Mejuffer Marie-Thérèse COLPAERT ;	haar Zuster
Mijnheer Georges COLPAERT ;	haar Broeder
Mijnheer Jules COLPAERT-MAEBE ;	haar Grootvader
Mevrouw Henri DECOCK-VERCRUYSE ;	haar Grootmoeder
Mijnheer en Mevrouw Gerard COLPAERT-FEYS en kinderen ;	
Ing. en Mevrouw Marcel COLPAERT-POLEYN en kinderen ;	
Mijnheer en Mevrouw Jozef HANDEKIIN-DECOCK en kinderen ;	
Mijnheer en Mevrouw Maurice DECOCK-COLPAERT en kinderen ;	
Mijnheer en Mevrouw Achiel DEJAGERE-DECOCK en kinderen ;	
Dokter Veearts en Mevrouw Dolin BOUCKAERT-DECOCK en kinderen ;	
Mijnheer en Mevrouw Arnold VANHULLE-DECOCK en kind ;	

haar Ooms, Tanten, Kousjes en Nichten

De families Colpaert-Decock ; Colpaert-Maebe ; Decock-Vercruysse.

De plechtige lijkdienst, gevolgd door de teraardebestelling, waartoe Ued wordt uitgenodigd zal plaats hebben in de parochiale kerk van de H. Valentinus te Poppel op Woensdag 3 December 1947, te 10.30 uur.

De Vigiliën zullen gezongen worden Dinsdag te 5 uur.

Vergadering ten sterthuize, Weeldesteenweg 14B, te 10 uur.

Zij bevelen hare ziel in uwe godvruchtige gebeden.

Poppel, 29 November 1947.

Drukk. F. & J. De Klaren, Ravels.

1947, de familie Colpaert-Decock werd door het noodlot niet met rust gelaten (bron: archief HeE NP)

Schoolfoto Poppel 1943 (kinderen geboren in 1930) met op de linkerbanken: Cornelia Timmermans, Marie Therese Colpaert, Cato Van der Steen, Lea Moonen, M.Slegers, Maria Severijns, Emma Van der Steen, Julia Remeysen. Rechterbanken: Mit Versteynen, Mit Pijpers, Paula Van Hees, Maria Van Beurden, Maria Primus, Anna Van Hees, Maria Jonkers en Maria Goos (bron: archief HeE NP)

Schoolfoto Poppel 1945, 1ste rij: Julia Van Beurden, Lea Moonen, Alice Van den Ackerveken, Maria Van Beurden, Anna Van Hees, Mit Versteynen; 2de rij: Maria Jonkers, Eliza Van den Ackerveken, onbekend, Mit Pijpers, Julia Remeysen, Mit Van Laerhoven, Gusta Mateusen, Cornelia Timmermans, Paula Van Hees; 3de rij: Hortensia Cooremans, Fina Hendrickx, Anna Severijns, Maria Slegers, Corry Claessen, Mit Primus, Marie-Thérèse Colpaert; 4de rij: Maria Verhaeren, To Hendrickx, Maria Van Hees, Louisa Willems en Maria Severijns (bron: archief HeE NP)

Pesjonkelen met Allerheiligen en Allerzielen

Harry Vrijsen

Pesjonkelen is een woord dat wij niet meer kennen of gebruiken.

Toen ik misdienaar werd, en dan ga ik even terug in de tijd, was ik 6-7 jaar oud en werd ik door E.H. Jan Van Craenendonk, (onderpastoor Poppel in 1960) gevraagd om misdienaar te worden. Eerst moesten wij de misteksten in het Latijn leren. Deze werden op woensdagnamiddag in de pastorie aangeleerd. Na enkele weken waren wij volwaardig misdienaar. Tijdens de week werd er gewoon een korte mis gelezen. Op zondagen door het jaar waren dat gezongen missen. Al deze vieringen waren in het Latijn. Dit veranderde naar het Nederlands na het tweede Vaticaans concilie. Dit concilie vond plaats van 1962 tot 1965. Op de belangrijkste kerkelijke feestdagen als Kerstmis, Pasen, Pinksteren en Allerheiligen werden de misvieringen extra opgewaardeerd. Bij al deze misvieringen waren één of meerdere misdienaars nodig. Ik heb dus honderden misvieringen mee verzorgd als misdienaar.

Allerzielen

Zowel Allerheiligen (1 november) als Allerzielen (2 november) waren bijzondere dagen. Met Allerheiligen werden de heiligen herdacht. De heiligen hadden omwille van hun uitzonderlijke daden voor de H. Kerk hun hemel al verdiend. Allerzielen was totaal verschillend. Op die dag werden de overleden mensen, voornamelijk uit uw familie, herdacht. Het kon uw vader, moeder, broer, zus, opa of oma zijn. De zieltjes van deze gewone mensen konden door kleine tekortkomingen en zonden in het vagevuur terecht komen. Daar was het echt niet goed vertoeven. De kerk had echter een manier bedacht om deze zieltjes sneller van het vagevuur naar de hemel te krijgen door aflaten te verdienen.

Het vagevuur, detail devotieprent uit de 18de eeuw met een voorstelling van het vagevuur, door A.J. Heydreix. Bovenin en rechts redden engelen mensen uit de vlammen. Linksboven H. Maria, als altijd biddend voor zondaars. (bron: www.catharijneconvent.nl) en Allerzielen op een volkskundige kalender ca. 1935, de gelegenheid om te pesjonkelen (bron: archief Mol Thijs)

Aflaten

Om een zieltje vanuit het vagevuur naar de hemel te krijgen moest je een aflaat verdienen.

Binnen de katholieke kerk was het de gewoonte dat een priester elke dag één misviering verzorgde. Op kerkelijke feestdagen en vooral met Allerzielen werd daar een uitzondering op gemaakt. Om een aflaat te kunnen verdienen moest men vrij zijn van zonden (gebiecht hebben) en ter communie zijn geweest (de mis gevolgd hebben). Om op Allerzielen zoveel mogelijk parochianen de kans te geven aflaten te verdienen werden er die dag continu zeer korte missen gelezen op zowel het hoofdaltaar als de twee zijaltaren. De pastoor, de onderpastoor en een derde priester lazen telkens drie korte missen na elkaar. Er moesten immers zo veel mogelijk zieltjes naar de hemel gebracht worden. Dit ging zo heel de voormiddag tot halverwege de namiddag door. Je kon een aflaat verdienen wanneer je op Allerzielen de kerk betrad, minstens éénmaal de H. Mis volgde en tijdens deze viering vijf Onze Vaders, vijf Weesgegroeten en vijf Glorie zij de Vader, Zoon en H. Geest bad.

Wat is nu pesjonkelen?

De parochianen wilden die dag zoveel mogelijk aflaten verdienen. Elke parochiaan verdiende een aflaat telkens hij de kerk betrad en de nodige gebeden las. Hij ging dan ook na zijn eerste gevolgde mis naar buiten, bracht op het kerkhof een bezoek aan het graf van een overleden kennis of familielid en ging dan terug naar binnen. Door deze ceremonie was de aflaat verdiend en was er één zieltje minder in het vagevuur. Daarna volgde hij weer een korte mis, las terug vijf Onze Vaders, vijf Weesgegroeten en vijf Glorie zij de Vader, Zoon en H. Geest, ging weer naar buiten en bezocht een ander graf. Weer een zieltje gered. Het kwam er natuurlijk op aan om op deze manier zoveel mogelijk zieltjes van de gewone man in de hemel te krijgen.

Dat binnen- en buitengaan in en uit de kerk noemde men in de volksmond "pesjonkelen".

Je kan het je voorstellen wat een drukte het was in en om de kerk die dag.

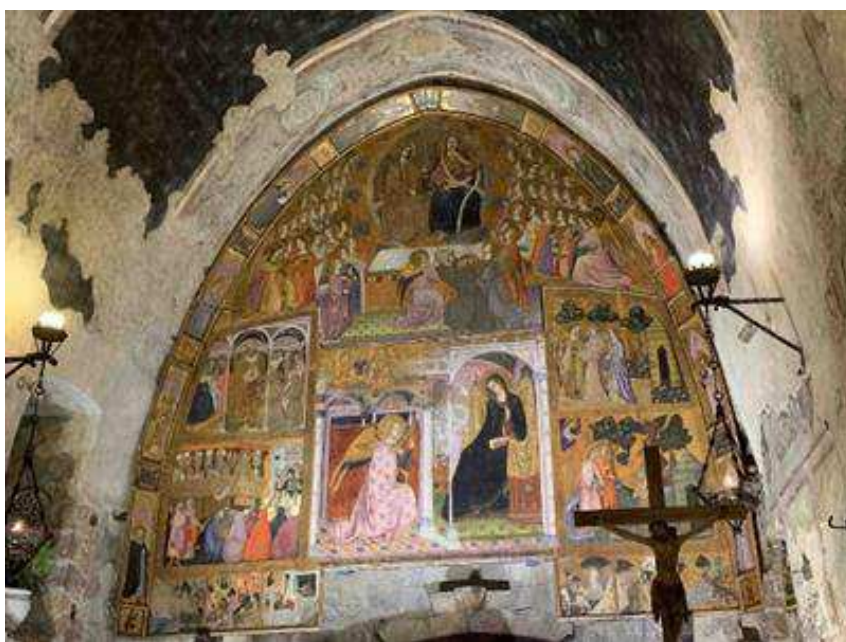
In 1968 besliste de H. Kerk dat je maximaal nog één aflaat per dag kon verdienen. Hiermee kwam een einde aan de traditie van "pesjonkelen".

Waar komt de naam of het woord pesjonkelen vandaan?

De zogenaamde Portiuncula-kerk in de Santa Maria degli Angelli basiliek te Assisi in Italië behoorde oorspronkelijk tot het Benedictijnerklooster op de Monte Subassio. Franciscus voelde zich tot deze eenzame plek bijzonder aangetrokken. Hij restaureerde in 1207 het bouwvallig kerkje en ontving hier op 24 februari 1209 de opdracht om het evangelie te gaan verkondigen.

Overheen de Portiuncula-kerk heeft men later de barokke driebeukige basiliek van Santa Maria degli Angelli gebouwd tussen 1569 en 1697. Dit complex met de basiliek ligt op ongeveer 4 km van het centrum van Assisi beneden aan de heuvel en is een druk bezocht bedevaartsoord met eromheen de aanverwante handelszaken. De Portiuncula-kerk vormt het middelpunt of de wieg van het franciscaanse leven.

Zo wit als de binnenzijde van de basiliek is, zo kleurrijk is het kleine kerkje. Het is zowel aan de buiten- als aan de binnenzijde verfraaid met fresco's. Ze werden aangebracht door kunstenaars uit verschillende perioden. Het fresco boven de ingang dateert uit 1829 en stelt Sint-Franciscus voor die van Christus en Maria de 'aflaat' (kwijtschelding van zonden) krijgt. Deze 'aflaat', later bekend als 'de aflaat van Assisi' of 'de aflaat van La Portiuncula' wordt ook vandaag nog verleend aan gelovige pelgrims die aan bepaalde voorwaarden voldoen. Voor de geïnteresseerden: je moet La Portiuncula bezoeken en er een geloofsbelijdenis afleggen, een Onze Vader en een gebed voor de paus bidden. Ook moet je binnen de acht dagen voor of na je bezoek aan La Portiuncula naar de biecht gaan en een mis bijwonen. Als je aan al die voorwaarden voldoet, kan je voor jezelf of voor een overledene een volledige kwijtschelding van alle zonden bekomen.

Deze foto's geven u een idee van de Portiuncula-kapel in de 13de eeuw gerestaureerd door de Heilige Franciscus (buiten- en binnenzicht), de twee onderste foto's zijn van de Transito-kapel waar Franciscus zou zijn overleden (©Luc Andries)

Over deze twee 13de eeuwse gebouwtjes heeft men een zeer grote barokke basiliek gebouwd, de Santa Maria degli Angeli (©Luc Andries)

Bij het betreden van de basiliek ziet men de integratie van Portiuncula-kapel in de basiliek van Santa Maria degli Angeli te Assisi; de kapel is zeer kleurrijk tegenover het witte ninterieur van de basiliek (©Luc Andries)

Er is in deze basiliek nog een bouwwerk of kapel genaamd 'Transito'. Het ligt kort bij de Portiuncula-kapel hier zou Franciscus in de nacht van 3 op 4 oktober 1226 gestorven zijn in het bijzijn van enkele getrouwen. De naam 'Transito' verwijst naar de overgang van het tijdelijke leven op aarde naar het eeuwige hemelse leven.

"Pesjonkelen" is een verbastering van het Latijnse woord portiuncula. Het woordje refereert aan het kapelletje of schuurtje dat destijds door de Heilige Franciscus was gevonden en gerestaureerd. Hij noemde deze kapel of kerkje "portiuncula" wat vrij vertaald een gebouwtje betekent. Het zou een verkleining kunnen zijn van het Latijnse woord "porticus" wat staat voor zuilengang of doorlopende gang.

Op 1 en 2 augustus kon men hier in Assisi een volle aflat verdienen telkens men dit kerkje betrad. Hier ontstond de gewoonte van het binnen- en buitengaan van de kerk. Later werd dit uitgebreid naar andere kerken van de franciscanen en tenslotte naar elke parochiekerk. Het "pesjonkelen" verschoof in onze contreien naar de dag van Allerzielen.

Noten:

Jozef Cornelissen

Idioticon van het Antwerps dialect

Bijvoegsel – tweede deel

1938

P O R T I O N K E L E N w., o. — In en uit de kerk gaan en daar telkens bidden om den aflaat van Portiuncula te verdienen.

Guido Gezelle

Loquela

1907

P A T J O N K E L E N , patjonkelde, gepatjonkeld.

= Portiunculen, de kerke of de kerken bezoeken, en herbezoeken, om den aflaat van Portiuncula te verdienen. — „Moeder is naar Brugge gaan patjonkelen." Geh. Beernem.

Herman J. Claeys

Vlaams dialecten woordenboek

2001

persjonkelen (<Portiuncula-kerk te Assisi) - een aflaat verdienen.

Frans Debrabandere

Oost-Vlaams en Zeeuws-Vlaams etymologisch woordenboek

2005

porsionkelen (B, W, ZO), persjonkelen (ZV), pasjonkelen (ZV), petjonkelen (E), petsonkelen (G), ww.: de portiuncula-aflaat verdienen (door bij elk kerkbezoek zes onzevaders,

weesgegroettes en Glorie zij de Vader te bidden). Ook zn. passonkele (L). Deze aflaat kon op 2 augustus verdiend worden, oorspr. in een franciscaanse kerk. In West-Vlaanderen, ZV en blijkbaar ook in Beveren-Waas (Cools) evenwel werd de aflaat op Allerzielen verdiend, waarmee een zieltje uit het vagevuur gered kon worden. 1665 portioncle, 1797 't was er pesonkel in stilte, Gent (LC). Naar de Portiunculakapel in Assisi. Lat. portiuncula 'deeltje', dim. van portio.

Lodewijk Lievevrouw-Coopman

Gents woordenboek deel II

1950

* P E T S O N K E L . o. Portiuncula, naam van een stukje gronds, waarop de kerk van Maria der Engelen staat, die dan ook heet : de kerk van Portiuncula. Volkskunde 136 (1906). z petsonkelen. (1797) 't was er Pesonkel in stilte, en d'intentie maekt het werk. Sysse-Panne, 6, 55. (1665) Portioncle. Pol. boeck, 8, 97.

* P E T S O N K E L E N . ww. 1. O p 2 Augustus de kerken bezoeken om den aflaat van Portiuncula te verdienen.

2. Petsankelen.

Xavier Staelens

Dieksjenèer van 't (H)Essels – Nederlands-Hasselts woordenboek

1986

*persjonkelen persjoe.nkele: 1. een „toties quoties - aflaat" verdienen door in kerk of kapel te bidden voor een aflaat. Dit kan een onbeperkt aantal keren op dezelfde dag, nl. zo dikwijls als de daarvoor voorgeschreven werken worden verricht. Naar de Portiuncula-kerk te Assisi, waar op 2 augustus de Portiuncula-aflaat kan worden verdiend (z. Theologisch Woordenboek, 3e deel, Romen & zonen, Roermond, Maaseik): C.V. portionkelen; persjoe.nkele, om ach ouë.re doe.nkele (rijmpje) 2. ijsberen, in- en uitlopen: zèè j'an 't ~ ? (iron.).

Bronnen:

- Walter Nigg en Tonis Schneiders, "De Man van Assisi", Franciscus en zijn wereld

- Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius, "Poppel een Kempisch dorp in woord en beeld", uitgave 2019

- Wiki Midden-Brabant: <https://wikimiddenbrabant.nl/Pesjonkelen>

- Wikipedia: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Aflaat>

- Cubra: <http://www.cubra.nl/wtt/documentlemmas/pesjonkele.htm>

- Foto's zonder bronvermelding: ©Luc Andries

Moeder zult gij eren, project MamaMito

Luc Andries

Stamboomonderzoek heeft vaak een mannelijk stempel: de vaderlijke lijn krijgt de meeste aandacht. Het project MamaMito wou daar verandering in brengen en Vlamingen aanmoedigen om ook naar hun voormoeders op zoek te gaan. Met als belangrijke bijvangst: nieuwe inzichten over mitochondriaal DNA dat enkel genetische informatie van de moeder bevat.

Professor Maarten Larmuseau, Departement Menselijke Erfelijkheid KUL, is de grote voortrekker in Vlaanderen om naar jouw voormoeder op zoek te gaan. Het woord voormoeder staat nog maar enkele jaren in het woordenboek "De Dikke Van Dale". In maart 2020 startte KUL en vzw Histories met een burger-wetenschappelijk onderzoek dat de naam "project MamaMito" kreeg. Ze wilden zoveel mogelijk Vlamingen ertoe aanzetten om hun moederlijke stamlijn op te stellen en kennis te maken met hun voormoeders. Prof. Larmuseau houdt zich als genetisch genealoog zowel met DNA als stamboomonderzoek bezig. Deze onderwerpen zijn uiteraard nauw met elkaar verweven.

Het vrouwelijk perspectief ontbreekt vaak in genealogisch onderzoek. Bij lezingen krijgt Prof. Larmuseau steeds de bevestiging dat de stamboomopstellers alleen de mannelijke lijn hebben opgezocht. Het is natuurlijk het eenvoudigst om telkens dezelfde familienaam op te zoeken in de archieven. Je voelt je ook automatisch verbonden met iemand die jouw naam heeft. Maar onze familiegeschiedenis wordt uiteraard ook gevormd door onze voormoeders. Het is jammer dat zij onderbelicht blijven.

Aan het onderzoek van MamaMito werkten 7845 Vlamingen mee. Meer dan de helft van de deelnemers was jonger dan 50 en van die helft was 60% vrouw.

Verhuizende vrouwen

Parochieregisters zijn de primaire bron voor genealogische gegevens uit het ancien régime. Om zekerheid te krijgen over een stamboom is er wel meer context nodig, en dus ook onderzoek in bijkomende bronnen. Rechts neemt Prof. Larmuseau een DNA-staal af om nog meer kennis over het mitochondriaal DNA te bekomen, genetische informatie die alleen via de moeder wordt doorgegeven (© MamaMito)

Nog meer dan bij de vaderlijke lijn moet je bij het speuren naar voormoeders goed weten waar je moet zoeken, onder meer omdat vrouwen lange tijd minder zichtbaar deelnamen aan het publieke leven. Zeker vóór 1900 waren ze ook het 'migrerende geslacht': het was meestal de vrouw die bij de man ging inwonen. Door

die *patrilocaliteit* (=bij de familie van de man inwonen) raken genealogen die voormoeders zoeken het spoor soms snel bijster. Als genealoog moet je kritisch om gaan met het bronnenonderzoek. Heb je de geboortedatum niet verward met de aktedatum? Gaat het in deze twee bronnen wel over dezelfde Maria Janssens?

DNA-ringetjes

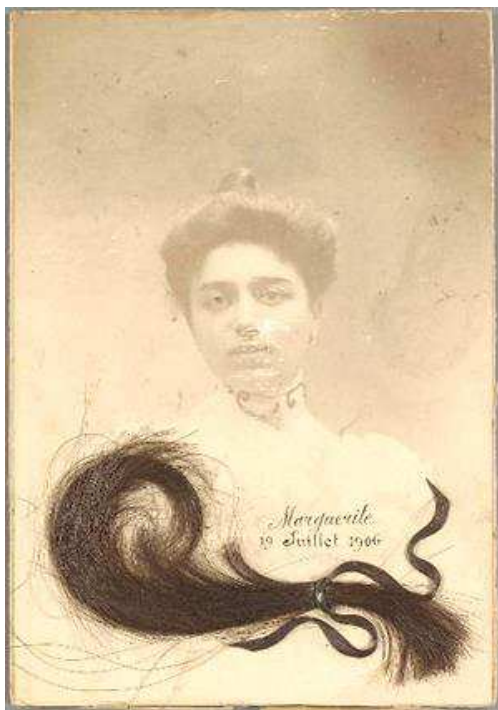
Door het MamaMito-project ontstond er een win-win voor zowel Prof. Larmuseau als de deelnemers, die meer te weten kwamen over hun familiegeschiedenis. Voor Larmuseau zit de winst vooral in de nieuwe inzichten over mitochondriaal DNA die het project oplevert. Dat DNA zit niet in de kernen van onze lichaamscellen, maar in hun energiefabriekjes, de mitochondriën (=onderdeel van een cel). Het gaat om ringvormige stukjes DNA: in één cel kunnen tientallen tot zelfs duizenden kopieën zitten. Bij een bevruchting worden de mitochondriën van de spermacel niet opgenomen in de eicel, en dus wordt dat DNA van de mitochondriën alleen via de moeder doorgegeven.

Larmuseau en zijn collega's analyseerden het mitochondriaal DNA bij een honderdtal duo's van MamaMito-deelnemers die volgens de bronnen een gemeenschappelijke voormoeder hadden. Aangezien dat DNA zelfs over een periode van meerdere eeuwen amper mutaties ondergaat, zou hun mitochondriaal profiel nagenoeg identiek moeten zijn. Bij de grote meerderheid was dat het geval, bij een aantal duo's niet: de DNA-analyse weerlegde de vermeende verwantschap. Dit bewijst dat je echt veel context nodig hebt om een stamboom van vóór de Franse Revolutie juist op te stellen. Je moet verder kijken dan primaire bronnen zoals parochieregisters, en ook zoeken in documenten als notarisakten en schepenbrieven. Gelukkig worden er steeds meer van die bronnen digitaal toegankelijk gemaakt.

Stabiele sporen

Het ging Larmuseau niet alleen om het verifiëren van verwantschap, hij wou ook het mitochondriaal genoom van de Vlaming beter in kaart brengen. Dat heeft onder meer medisch belang: mutaties in dat DNA kunnen een rol spelen bij aandoeningen waarbij de aanmaak of de werking van de energiefabriekjes verstoord raken. Men schat dat 1 op 4.000 à 5.000 mensen lijdt aan een mitochondriale aandoening. Dat is een verzamelnaam voor verschillende ziektes, die onder meer de lever, de longen of de skeletspieren kunnen aantasten. Die uiteenlopende uitdrukkingsvormen dragen ertoe bij dat het moeilijk is om een mitochondriale ziekte op het spoor te komen. Uit MamaMito leert men veel over de basisvariatie in het mitochondriaal genoom van Vlamingen waardoor het zou kunnen helpen om beter te begrijpen welke mutaties voor problemen kunnen zorgen.

Ook voor forensisch onderzoekers in strafzaken kan mitochondriaal DNA interessant zijn, vooral als ze onvoldoende kern-DNA uit de gevonden sporen kunnen halen. Mitochondriaal DNA is robuuster en stabielere dan het erfelijk materiaal in de celkern. We hebben er ook veel kopieën van. Daarom zijn analyses van

mitochondriaal DNA soms aangewezen in zaken waar bijvoorbeeld haren, tanden of gedegradeerde beenderen de enige beschikbare sporen zijn. Het is wel minder onderscheidend dan kern-DNA. Voor identificatie gebruikt men vaker je mitochondriaal DNA om uit te sluiten dat een spoor van een bepaald iemand afkomstig is. Omdat je met mitochondriaal DNA ver kunt teruggaan in de tijd, speelde het ook een rol in een aantal historische forensische projecten in de koninklijke sfeer waaraan Larmuseau meewerkte. Zo onderzocht hij met bloed besmeurde boomblaadjes die gevonden werden aan de voet van de rotsen van Marche-les-Dames na het dodelijke klimongeval van koning **Albert I** in 1934. Analyse van het mitochondriaal DNA leverde een match op met een barones die een verwante is van de vorst. Ook langs de mannelijke lijn werd – via het Y-chromosoom van een andere verwant – bevestigd dat het wel degelijk om **bloed van de koning** ging.

Soms kan je in een familiearchief nog DNA-bronnen vinden, zoals een haarlok of het speeksel achter een postzegel. Foto uit de collectie van het Rijksmuseum Amsterdam. Een portret van een vrouw aangeduid als Marguerite, met haarlok; herinnering aan haar overlijden. (© Rijksmuseum Amsterdam)

Koekoekskinderen

MamaMito is ook een waardevolle aanvulling op eerdere onderzoeken door Prof. Larmuseau naar koekoekskinderen. Daarvoor analyseerde hij de Y-chromosomen van 500 duo's van mannen die volgens hun stamboom een voorouder in de vaderlijke lijn deelden. Als de Y-profielen niet overeenkwamen, was er in één van de stambomen dus minstens één kind dat juridisch wel erkend was, maar dat biologisch geen band had met de vader: een koekoekskind.

Het percentage onechte kinderen per generatie ligt al honderden jaren lang gemiddeld op 1 à 2 procent, stelden Larmuseau en zijn collega's vast. Achter dat gemiddelde blijken soms wel verschillen tussen socio-economische groepen schuil te gaan. Tijdens de tweede industriële revolutie – meer bepaald de periode van 1850 tot 1900 – bleek de 'koekoeksgraad' bij boeren op 0,5 procent te liggen, terwijl dat cijfer bij de laagste sociale klasse in de grootsteden kon oplopen tot 6 procent. Dat onderzoek is Larmuseau verder aan het verfijnen, en daarbij komt ook mitochondriaal DNA van pas. Daarmee kunnen de genealogen bevestigen dat ze de juiste aannames deden bij het opzoeken in de archiefbronnen naar een afstamming in een bepaalde periode bij het opmaken van een stamboom.

Zo legt Larmuseau heel wat linken tussen MamaMito en zijn andere onderzoeksprojecten. Naast duo's met een gemeenschappelijke voormoeder selecteerde hij voor analyse van het mitochondriaal DNA ook enkele deelnemers uit de regio van Koksijde. Daar werden in 2016 bij het graven van een bouwput skeletresten blootgelegd. Het bleek om een grafveld uit de Merovingische periode te gaan, met overblijfselen van 53 mensen. DNA-analyse op kiezen en botten leerde Larmuseau dat er verrassend weinig onderlinge verwantschap was tussen hen. Ze legden het oude DNA naast het huidige mitochondriaal DNA van MamaMito-deelnemers uit de regio Koksijde. Zo zou men inzicht krijgen in het profiel van deze Merovingers en zou men antwoorden vinden op de volgende vragen: waar kwamen ze vandaan, waren ze louter passanten of zijn ze voorouders van de huidige bewoners?

Bijzondere levens

Zo blijkt ook uit het boek *"In haar voetsporen"*, dat voortspoot uit MamaMito en dat Prof. Larmuseau schreef samen met historica Maite De Beukeleer (doctoraatsstudent aan de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen en gepassioneerd genealoog) dat levensverhalen reconstrueren duidelijk een leuk surplus geeft bij zijn onderzoek.

Vaak wordt de stamboom omschreven als het skelet, dat vervolgens aan de hand van de familiegeschiedenis aangekleed wordt tot een lichaam van vlees en bloed en dat is ook precies wat ze doen in hun boek. Ze volgden en begeleidden acht mensen in hun zoektocht naar een voormoeder. Het leverde evenveel verrassende levensverhalen op, telkens gevolgd door praktische tips voor lezers die zelf aan het speuren willen gaan. "Mijn eigen favoriet is het verhaal van Rosalia Warrens, een Zeeuws meisje dat van het platteland naar Antwerpen verhuisde en voor kinderen van welgestelde ondernemersfamilies ging zorgen", zegt Maite De Beukeleer. "Ze reisde ook mee naar de buitenverblijven – onder meer in Spa, Nice en Basel – en stuurde van daaruit talloze postkaartjes naar haar familie. We achterhaalden dat ze waarschijnlijk ongeletterd was en de kaartjes niet zelf schreef, maar die vormen hoe dan ook een unieke bron om haar levensverhaal te reconstrueren. Je krijgt ook een inkijkje in het leven van rijke mensen uit die periode. Er komt veel samen in Rosalia's verhaal: migratie, sociale mobiliteit, geletterdheid, de Eerste Wereldoorlog, ... Het is een goed voorbeeld van wat we met ons boek wilden tonen: dat ook een 'gewone' vrouw een bijzonder leven kon hebben dat alle kanten opschiet."

Bron per bron

Dat geldt zeker ook voor 'Palmyre from poor little Belgium', een andere voormoeder uit het boek. "Ons vertrekpunt was een man die over zijn groot tante had horen vertellen dat ze belangrijke mensen had gekend in Amerika", vertelt De Beukeleer. "Dat is natuurlijk vrij vaag, maar we dachten: toch maar eens uitzoeken." Het loonde de moeite. Bron per bron reconstrueren de auteurs het verhaal van Palmyre Schepens, een selfmade zakenvrouw die in 1915 naar de VS trok om er Belgische kant – de zogenaamde war lace – te verkopen ten voordele van het door oorlog getroffen België. Zo kwam ze onder meer in contact met de latere president Herbert Hoover, op dat moment bezieler van de Commission for Relief in Belgium (CRB).

Het verhaal van Palmyre illustreert ook de reikwijdte van genealogische bronnen. Het startpunt is haar geboorteakte in het bevolkingsregister van Oudenaarde, het eindpunt haar overlijdensbericht in de Franstalige Belgische krant Le Soir. Passeren daartussen onder meer de revue: de Almanakken van de handel en de

industrie; passagierslijsten in het archief van Ellis Island; brieven en telegrammen tussen leden van de CRB; een interview met Palmyre in de Boston Sunday Post; een huwelijksakte in het stadsarchief van New York; en het vreemdelingendossier dat van Palmyre en haar Britse echtgenoot werd opgesteld bij hun terugkeer in België. Of hoe je door gedegen onderzoek véél vlees en bloed kunt geven aan een stamboomskelet.

VILLE DE BRUXELLES

DEMEURE Rue Royale 118. 15

4239

920 - Bruxelles - Imp. et Dist. G. Gaspard, rue Dufour, 12

NOM ET PRÉNOMS	DATE ET LIEU DE NAISSANCE (1)	Observations
Schepens Palmyre, Marie Cullen	née à Audenarde Belgique 14 mai 1877	
1121728		
Nationalité : Hongroise par mariage		

Toen Palmyre Schepens in 1919 terugkeerde uit de VS, samen met haar Britse echtgenoot, werd in België een vreemdelingendossier opgesteld, met daarin ook foto's. Het is één van de bronnen die hielpen om haar verhaal te reconstrueren. (© Algemeen Rijksarchief)

Doordouwer-DNA

Sommige vrouwen in het boek worden slachtoffer van hun omstandigheden, andere slagen erin om obstakels te overwinnen en vooruit te komen. Een familiegeschiedenis kan inspireren. "Dat voelde ik ook sterk bij de mensen die aan MamaMito deelnamen", zegt Larmuseau. "Het project vond in volle coronacrisis plaats, en mensen zeiden ons: 'Ik zie in mijn stamboom dat mijn voorouders het ook soms niet makkelijk hadden, maar altijd zijn blijven doorgaan.' We hoorden ook dingen als: 'Ik ben voor MamaMito samen met mijn zus in de familiegeschiedenis gedoken, en onze band is er veel inniger door geworden.' Heel tof."

Ook Maite De Beukeleer zegt een warm gevoel te krijgen van de respons op het project. "Vorige week heb ik nog een lezing gegeven, en ik kreeg reacties als: 'Ik had er nog nooit aan gedacht om ook voormoeders op te zoeken, maar ik ga het nu zeker eens proberen.' Heel fijn om te horen dat mensen – en zeker mannen – zich aangemoedigd voelen om ook eens over dát muurtje van de familiegeschiedenis te kijken."

Voor wie wat meer wil weten over de kleinste onderdelen van ons lichaam:

Onze lichaamscellen hebben naast mitochondriën een celkern (nucleus) en nog wat onderdelen. In de celkern bevindt zich het nucleair DNA (van nucleus, kern), in de mitochondriën het mitochondriaal DNA.

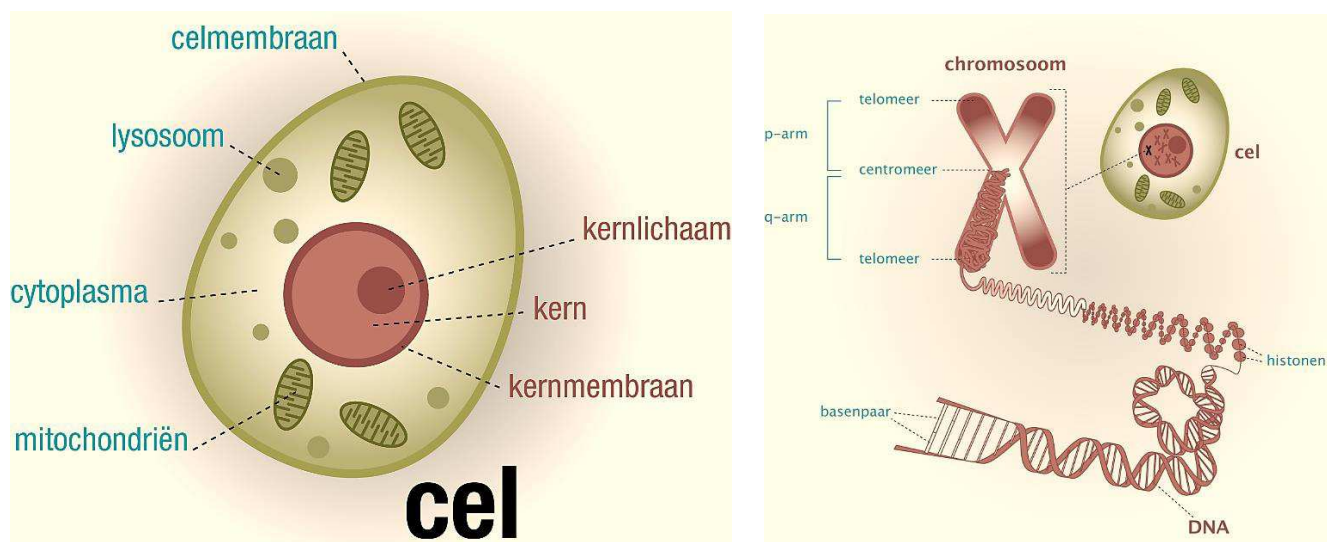
In ons DNA ligt de programmeercode opgeslagen die bepaalt hoe ons lichaam is of wordt opgebouwd en functioneert. De DNA-code is voor elk levend wezen verschillend, behalve bij identieke tweelingen.

Toch delen mensen van dezelfde familie meestal meerdere kenmerken met elkaar: hun kleur van ogen of haar, hun lichaamsbouw, intelligentiegraad en aanleg voor bepaalde ziektes.

Dat hebben we allemaal aan onze genen te danken.

Kortom, hoewel de genenkaart van alle mensen op aarde er bijna gelijk uitziet, maken kleine minimale verschillen elk van ons uniek. Tegelijk laten ze ons (ten dele) gelijken op onze bloedverwanten, met wie we bepaalde verschillen delen.

Veel van deze kleine maar specifieke DNA-mutaties (DNA-varianties of veranderingen), die zich binnen één familie bij verschillende leden kunnen voordoen, maken dat we sommige erfelijke ziektes precies kunnen traceren.

Indeling van een cel en ontrafeling van een chromosoom waarin het DNA vervat zit (telomeer= uiteinde en centromeer= centrum van een chromosoom), de mens heeft 23 paar chromosomen (© CMG, UZ Brussel, België)

DNA zoals we het hiervoor beschreven hebben, is eigenlijk nucleair DNA: DNA dat zich in de celkern bevindt. Bij cellen in rust ziet het eruit als een ontrafelde wirwar, die in een veel compactere structuur voorkomt tijdens de celdeling. Dan organiseert het DNA zich in kleinere, afgebakende stukken en is het te zien als de 23 paar chromosomen die we ons 'karyotype' noemen.

Nucleair DNA is samengesteld uit **erfelijk materiaal van je vader en je moeder** en dus bevat de celkern **chromosomenparen**: je hebt van elk chromosoom twee exemplaren, één van elke ouder. Verspreid over die 46 chromosomen vinden we meer dan 20.000 genenparen. Over hoeveel genen de mens precies beschikt, lopen de cijfers vandaag trouwens nog erg uiteen.

Behalve over nucleair DNA beschikken we ook over **mitochondriaal DNA (mtDNA)**. Het bevindt zich in het cytoplasma van de cel, meer bepaald in de mitochondriën. Dat is één bepaalde soort celorganellen, waarvan er zo'n 100 tot 1.000-den per cel zijn. Ze worden ook wel eens onze energiefabriekjes genoemd, omdat ze suikers en vetten omzetten in de energie (ATP) die ons lichaam nodig heeft om goed te functioneren.

MtDNA erven we alleen van de moeder; dat van de vader gaat tijdens de bevruchting verloren omdat het wordt afgebroken. De eicel levert het cytoplasma, met daarin de moederlijke mitochondriën.

MtDNA is ringvormig en dus niet georganiseerd in chromosomen. Het maakt nog geen procentje uit van onze totale hoeveelheid DNA, want het bestaat uit amper 16.500 nucleotiden, tegenover drie miljard in het nucleair DNA.

Niettemin bevatten de enkele honderden mitochondriën per cel elk vele van die circulaire DNA-strengen, waarop telkens 37 werkzame genen terug te vinden zijn. Het mtDNA is dan ook cruciaal voor onze stofwisseling en kan (in geval van afwijkingen in de structuur ervan) aan de basis liggen van complexe aandoeningen.

Bronnen:

Maarten Larmuseau, KUL en vzw Histories: project MamaMito
 Maarten Larmuseau en Maite De Beukeleer, "In haar voetsporen"
 Centrum Medische Genetica UZ Brussel: "Wat is genetica?"

Schenkingen

Luc Andries

Schilderij van de kapel op Rovert

Rovert-kapel aan de Beekseweg in Poppel (bron: archief HeE NP), schilderij van Zuster Augustina de Porta in de kapel (bron: archief HeE NP)

In de Rovert-kapel heeft waarschijnlijk, vóór het huidige schilderij van de hand van Zuster Augustina de Porta uit Turnhout, vroeger een ander altaarstuk gehangen. Het werk van Zuster Augustina dateert van 1946 en is reeds één keer gerestaureerd door Willy Van Rooy uit Goirle in 1986.

Het schilderij geeft de vondst van de gewijde hosties en relikwieën weer door een herder. Die waren daarvoor geroofd, samen met een ciborie en twee zilveren kistjes met relikwieën, uit de kerk van Poppel. In de vervallen schuurkerk op Rovert zag men dat de grond omgewoeld was en na enig zoeken werden de hostie en relikwieën

er teruggevonden, die daar als overvloedige last werden begraven. De dievezijn met de kerkschatten verder gevlucht naar Nederland. Daarop ijverde de pastoor van Poppel om op de vindplaats een kapel te bouwen die klaar was in 1736.

Op de rugzijde van het doek zien we het jaartal 1735. Dit was het jaar van de roof in de Sint-Valentinuskerk van Poppel. Het jaartal 1905 verwijst mogelijk naar een restauratie. De afmetingen van het doek zijn ongeveer 150 op 120 cm en toont een monstrans met een geconsacreerde hostie omringd door dragende druivenranken. Bovenaan staat: "Venite Adoremus" (Komt laten wij aanbidden).

Het doek op de volgende bladzijde is geschonken door de fam. van Lea Van Heyst uit Hulsel-Poppel die de kapel onderhouden en het bewaard hebben op zolder. Waarschijnlijk hebben zij jaren het schilderij dat vóór 1946 in de kapel van Rovert hing, bewaard. Mogelijk weten oudere mensen uit Poppel of elders hier meer over.

Mogelijk voormalig altaarstuk uit de kapel van Rovert (©Luc Andries) en de rugzijde van het geschonken doek (©Luc Andries)

De stelling dat dit schilderij een vorig exemplaar uit de Rovert kapel is, is een hypothese waar we hopelijk uitsluitsel over zouden of kunnen krijgen. Daarom roepen we u op om te informeren bij oudere kennissen of familie.

Andere schilderijen: fam. Van Baelen met zelfportret van dr. L. Van Baelen en zicht op de kapel van de Straat te Weelde

Boeken, tijdschriften, stripverhalen: Rik Bogaerts, Peter Van Baelen, Fina Van Beek, L. Van Der Voort, Jan Pieterse, Stan Braspenning, Rik Willems, pastorie Poppel

Administratie Weeldezaag: Louis Vinckx,

Fanfare: fam. Van Den Borne met een majorette kostuum van fanfare Sint-Nicolaüs uit Weelde

fanfare SNK voor het café van Hofkens in de Weelde-Straat (bron: archief HeE NP)

Missalen: Fina Van Beek,

Rouwbrieven- en prentjes: Fina Van Beek, fam. H. Van Dun, Aerts-Vughs, Josée Van Tigchelt

Timmermateriaal: Lou Kraayenbrink, René Wouters schenkt van Jan Wouters en Leonie Van Gestel (bekende timmerman te Weelde-Statie: zagen, schaven, kantkloskussen)

Strikmutsen: Fina Van Beek, fam. H. Van Dun,

Geboortekaartjes: Fina Van Beek, Rik Bogaerts

Textiel: Fina Van Beek, Rik Bogaerts met haakwerkjes en ingekaderd siertextiel, kleding, Stans Kolen, Antoinette Dierckx

Religieus textiel: Elly Maas-Witteveen, Jos Timmermans

Speelgoed: Rik Bogaerts, Sonja Willems,

Oorlogs- en verzetsdocumenten: Flor Dierckx,

Gedichten van L. De Jongh: Flor Dierckx

Zakhorloges: Jos Timmermans

Metalen en geëmailleerd huisgerei: Rik Bogaerts

Anoniem schenkingen: oude geldbriefjes, foto 100-jarige Lien Van De Wouwer, loden schaal, koperen kruisbeeld, servies, handtassen, porseleinwerk ter herdenking Eerste Communie, postuurtje, olie- en azijnflessen, kopglazen, albumenometer, speelgoedpoppen, dameshoedjes, oude kranten

23 jaargangen "Het Berichtenblad" ingebonden: BVBA Het Berichtenblad

Fototoestel: Antoinette Dierckx

Oude briljetjes: Antoinette Dierckx

Speciale voorwerpen: Rik Bogaerts met een tang voor hete voorwerpen (maken van loden kogels?), aambeeldje met bevestigingspin

Memorabilia Bels Lijntje: Tijn Van Haren met een metalen bevestigingsplaat voor spoorrails en een gietijzeren sierstuk, gevonden op het oude station van Weelde-Statie (©Luc Andries)

Medisch materiaal: fam. Van Baelen met doktersmateriaal, een metalen- en een houten praktijkkastje

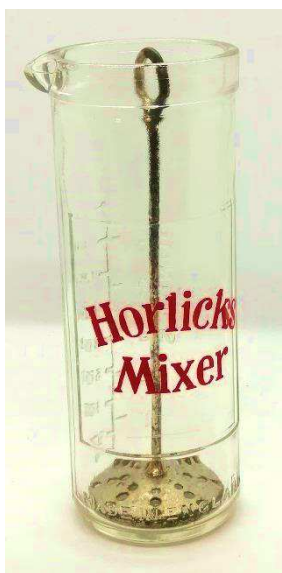
Foto's, diploma's, eretekens en documenten: Rik Bogaerts, basisschool "De Kleine Wereld" van Ravels, Sonja Willems, Louis Schats

Landkaarten, plannen: Louis Schats, Fina Van Beek

Notariële akten: Lu Baeyens,

Keuken- en huishoudgerief, serviezen, ander porseleingoed: Rik Bogaerts, Sonja Willems

Educatief schoolmateriaal: basisschool "De Kleine Wereld" van Ravels, Fina Van Beek

Kom en beker van Horlicks: basisschool "De Kleine Wereld" van Ravels (In 1873 begon Horlicks als eerste met een gedroogd melkproduct op de markt te brengen. Opgericht door twee broers, James en William Horlick, was het bedoeld om baby's en kinderen met een slechte gezondheid te ondersteunen. Vanaf hun bescheiden begin ging Horlicks door met het voeden van soldaten tijdens de twee wereldoorlogen en het versterken van atleten op de Olympische Spelen).

Mixer en drinkbeker, uiterst rechts glazen voorraadpot (bron: <https://www.prints-online.com/ad-horlicks-malted-milk-14258153.html>)

Schoolrondleidingen

Harry Vrijzen, Frank Konings en Karin Lauwers

In het najaar zijn er twee rondleidingen geweest voor leerlingen van de lagere school. De eerste werd gegidst door Karin Lauwers en Harry Vrijzen en de tweede door Karin en Frank Konings.

Verslag van Harry Vrijzen

Na een hele tijd van stilte hebben wij weer twee groepen van de 4de klas van basisschool "De Verrekijker" uit Weelde kunnen ontvangen. Uiteraard stonden bij het bezoek aan het MAG (museum aan de grens) de items grens, smokkel en douane centraal. Zowel op donderdag 14 als 21 december 2023 kwam er een klas van een 20-tal kinderen op bezoek. Gelukkig zat het weer op beide donderdagen mee. Karin was de gids. Ze zorgde voor een leerrijke namiddag. Bij het eerste bezoek zorgde Harry voor assistentie. Frank hielp Karin bij het tweede bezoek.

De kinderen werden buiten voor het museum ontvangen. Ze werden in twee groepen onderverdeeld. Zo bleef het voor de gidsen overzichtelijk. Bij de voorbereiding hadden de gidsen in en rond het gemeentehuis en ook bij de kiosk een 20 tal foto's verborgen. De afbeeldingen op de foto's hadden al dan niet iets te maken met smokkel en grens. De kinderen hadden als opdracht de foto's te gaan zoeken. Zo werd het museumbezoek al gestart met een leuke activiteit. De verzamelde foto's werden binnen op het prikbord gehangen.

Daarna volgde de rondleiding in het museum. De eerste groep werd op de benedenverdieping rondgeleid en terwijl nam de andere groep een kijkje op de tweede verdieping. Na een half uurtje werd er gewisseld. De kinderen stelden heel wat vragen over de verschillende tentoongestelde objecten. De gidsen zorgden voor een duidelijke uitleg. Je staat versteld hoe elk kind het museum waarneemt op een verschillende manier. Enkelen zochten vlijtig op hedendaagse en oude stafkaarten waar hun school, "de Verrekijker" toch zou staan. Anderen hadden dan weer de grootste belangstelling voor de kraaienpoten, controlepriemen of smokkelkruik.

De tijd vloog om en de groepen verzamelden zich na de rondleidingen op de benedenverdieping. Nu was het tijd om de gezochte foto's te bespreken. De kinderen zochten uit wat nu echt met grens, douane of smokkel te maken had en wat niet. Hierover werd onder elkaar duchtig gediscussieerd.

Karin vroeg nog aan de kinderen om een opstelletje of een tekening te maken over hun ervaring met het bezoek aan het MAG. Ondertussen stond de bus klaar om de kinderen terug naar de Verrekijker te brengen. We mogen terugkijken op een boeiende namiddag.

Verslag van Frank Konings

Om 13.30 uur arriveerde de schoolbus met vierde klassers uit Weelde bij het Museum Aan de Grens in Poppel, achttien leerlingen onder begeleiding van hun onderwijzeres en een begeleiderster.

Zij werden hartelijk ontvangen door leden van de heemkundekring Nicolaus Poppeliuss: Karin Lauwers en Frank Konings als gidsen en Luc Andries als hofphotograaf.

De klas werd opgedeeld in twee groepen. Beide groepen kregen van hun gids een inleidend verhaal te horen over de geschiedenis van het Kaske. Het gebouw was tot 1977 gemeentehuis van Poppel en dat de veldwachter vroeger met zijn gezin in het gebouw gewoond had etc. Ook vertelden de gidsen over het nabijgelegen schoolhuis, wat vroeger het woonhuis was van de hoofdonderwijzer van de lagere school en binnenkort dienst gaat doen als archief van de heemkundekring.

Na deze introductie was er een fotospeurtocht in de directe omgeving van het MAG. Extra opdracht voor de leerlingen: bepalen welke foto's wel en welke niet iets te maken hadden met het museum, smokkel of grens. Om beurten kregen de twee groepen daarna een rondleiding op de begane grond en de eerste verdieping van het museum.

Op de begane grond kregen de leerlingen uitleg van de gids over de uiteenlopende voorwerpen, die zich hier bevinden: een 17de-eeuws haardschild, aardewerk van de nonnen, de duivensport, oud geld,

voorwerpen i.v.m. de jacht, oude familiefoto's, archeologische vondsten, religieuze voorwerpen met onze Heilige Nicolaus Poppeliuss, foto's en schilderijen van de zes parochiekerken van Ravels. De leerlingen zochten uit welke kerken uit onze gemeente hier afgebeeld waren, maar zij waren veel meer geïnteresseerd in het oude geld, de duivensport en de jacht.

Op de eerste verdieping lag de nadruk op het thema grens, douane en smokkelen. Vol ijver zochten de leerlingen naar de ligging van hun school op oude en meer recente kaarten. De jacht van de douaniers op smokkelaars en de pogingen van smokkelaars om ongezien te grens over te komen vonden zij boeiend. De poppen met uniformen vonden zij best eng.

Om 15.00 uur bracht de schoolbus hen terug naar de Verrekijker in Weelde, hopelijk een leerzame ervaring rijker.

1968: het geklaag van een boer geboren in 1910

Luc Andries

Dit gesprek is opgenomen op 20/04/1968 door het dialectloket van de Rijksuniversiteit Gent en het audiofragment is te beluisteren via de internetsite : <https://www.dialectloket.be/geluid/stemmen-uit-het-verleden/zoeken/?kid=K196p>

Eigenlijk is dit gesprek één grote klaagzang over de teloorgang van de landbouwsector: hoe slecht het nu al is vergeleken met vroeger en hoe slecht het in de toekomst nog zal worden.

Door deductie, beluistering van het audiofragment en verifiëring van ons bestuurslid André Van Gils (neef van Karel V/D N.), kunnen we met 100% zekerheid bevestigen dat de geïnterviewde boer Karel Van Den Nouwelant is (*Poppel 18/02/1910-†Turnhout 21/05/1988).

De 5 ha heide die de familie gekocht en ontgonnen heeft situeerde zich aan de huidige Steenweg op Weelde te Poppel kort bij de Schrieken.

"Als de graankorrel niet in de aarde valt,
blijft hij alleen;
maar als hij sterft brengt hij veel vrucht voort."
Jo. 12,24

Dankbaar gedenken wij

De Heer

Karel VAN DEN NOUWELANT

weduwnaar van Mevrouw
JEANNE VAN LEEUWENBORG

Geboren te Poppel op 18 februari 1910
en overleden te Turnhout
(St. Elisabethziekenhuis) op 21 mei 1988
Voorzien van de Sacramenten der Zieken.
Lid van de Bond der Gepensioneerden.

Met veel werklust en ijver heeft vader gewerkt voor zijn gezin. Geen inspanning was hem daarvoor te veel. Hij hield zo van zijn vrouw en kinderen. Grote vreugde beleefde hij telkens als zijn kinderen thuis kwamen en vooral ook zijn kleinkinderen. Zo graag feestte hij in familiekring: het was hem erom te doen dat ze allemaal thuis waren. Hij leefde ten volle mee met het wel en wee van zijn kinderen. "Als je goed bent voor de kinderen, dan zijn de kinderen ook goed voor u." Dat waren zijn woorden en zelf mocht hij het ook zo ervaren. Op de boerderij heeft hij jarenlang mogen werken: op het veld zaaien en planten, genietend van de prachtige natuur en ook vreugde belevend zelf mee te mogen werken aan Gods mooie schepping, met zijn eigen mogelijkheden.

Op een eenvoudige en hartelijke manier genoot hij van het leven: gezellig kaarten, genietend van zijn pijp, een goede gezondheid. Hij was ervan overtuigd dat hij een gelukkig leven had. En daarvoor was hij God erg dankbaar. Charel praatte zo graag en vinnig en je wist zo goed wat je aan hem had, rechtuit als hij was. Zijn grootste verdriet was dat hij zijn echtgenote enkele jaren geleden moest afgeven. Vol moed leefde hij echter verder.

Wat het betekent zelf ziek te zijn heeft hij pas voorbij de winter ervaren, maar daarvan was hij weer goed opgeknapt. Onverwacht moest hij naar het ziekenhuis, de eerste keer in zijn leven!! En alsof hij het zelf voelde, hij had er trouwens al meerdere malen over gesproken, nu zei hij: "Ik ga al lachend en zingend de hemel in." En inderdaad: de poort van de hemel ging voor hem open.

Biddend nemen wij nu afscheid:
Heer neem vader op in uw eeuwige vreugde, samen met moeder.
En laat ons, in liefde met elkaar verbonden, gelovig en hoopvol verder leven, dankbaar voor het vele mooie dat we van hen mochten ontvangen.

Voor uw gebeden en blijken van
christelijke deelneming
danken u
de families
Van den Nouwelant en Van Leeuwenborg

Begraf. L. Coenen, Poppel - Tel. 655128

Rouwprentje en rouwbrief van Karel Van Den Nouwelant (bron archief HeE NP)

Het heeft de Heer behaagd tot zich te roepen

De Heer

Karel VAN DEN NOUWELANT

weduwnaar van Mevrouw Jeanne VAN LEEUWENBORG

Geboren te Poppel op 18 februari 1910 en
overleden te Turnhout (St.-Elisabethziekenhuis) op 21 mei 1988

Voorzien van de Sacramenten der Zieken.

Lid van de Bond der Gepensioneerden.

Dit melden U:

Frans en Agnes VAN DEN NOUWELANT-VAN DEN AKKERVEKEN
Janus en Jeanne VAN DEN NOUWELANT-GEUDENS
Frans en Marie-Louise VAN BEURDEN-VAN DEN NOUWELANT

zijn kinderen

Werner, Wendy en Christel VAN DEN NOUWELANT
Marijke en Sven VAN DEN NOUWELANT
Patrick en Linda VAN BEURDEN

zijn kleinkinderen

VERHOEVEN-VAN DEN NOUWELANT, kinderen en kleinkinderen
BOSMANS-VAN DEN NOUWELANT, kinderen en kleinkinderen
VOGELS-VERHEYEN (†)-VAN DEN NOUWELANT, kinderen en kleinkinderen
Kinderen VAN GILS-VAN DEN NOUWELANT
VAN DEN NOUWELANT-THIJS, kinderen en kleinkinderen
VAN LEEUWENBORG (†)-VAN BEURDEN en kinderen

De families VAN DEN NOUWELANT, VAN LEEUWENBORG, VAN DE LAER en VAN LOON

De plechtige Eucharistieviering, gevolgd door de begrafenis, waarop u wordt uitgenodigd zal plaats hebben op donderdag 26 mei 1988 te 10.00 uur in de St.-Vasentinuskerk te Poppel.

H. Mis en Gebedswake: woensdag 25 mei 1988 te 19.00 uur in voornoemde kerk.

Bijeenkomst en groeten: Steenweg op Weelde 64, 2391 Poppel, vanaf 9.00 uur.

Schriftelijk condoleren.

Rouwadres: Meiboomlaan 57, 2380 Ravels
Steenweg op Weelde 64a, 2391 Poppel
Hoezdijk 15, 2391 Poppel

Poppel, 21 mei 1988

Begraafnissen en crematies L. Coenen - Tifurgweg 64, 2391 Poppel - Tel. (0141) 65 51 28

Hieronder kan u de inhoud
in ABN vinden volgens de
opnametijd.

Trefwoorden:

Aardappelen

Armoede

Gras inkuilen

Handarbeid

Heide ontginnen

Karren

Kippen

Loon

Mechanisering landbouw

Teloorgang landbouw

Toekomst landbouw

Vee

Tijd- en inhoudsverloop van de audio-opname:

Tijd Inhoud

00:00 Mechanisering landbouw vs. handarbeid

- Hij heeft nog nooit zo'n slecht jaar gehad als dit jaar (bedoelde waarschijnlijk 1967).
- Je kan niet meer concurreren tegen de grote landbouwers die alles met de grote machines laten bewerken.
- Hij doet alles nog zoals vroeger en laat geen machines komen om te oogsten.
- Hij zaait wat haver en koren om dan later met zijn eigen kleine machine te oogsten zoals vroeger.
- Voor de koeien zet hij bieten. Dat hebben ze liever dan gras uit een silo. Dat gras beginnen ze pas te eten als ze uitgehongerd zijn. Van dat gras uit de silo hebben de omwonenden ook nog geurhinder.
- Hij gaat zelf toch niet lang meer verder doen.
- Zijn twee zonen zijn allebei soldaat geweest in het buitenland. Hij heeft nog geprobeerd om ze in eigen land soldaat te laten zijn, maar dat ging niet in hun geval. Je moest dan getrouwd zijn of lid van een groot gezin.
- De prijs van de landbouwgrond is heel hard gestegen in vergelijking met 20 jaar geleden.
- Als zijn zonen gaan werken, hebben ze per week meer verdiend dan in de landbouw. Hij dorst dan alle graan nog zelf.
- Bij het hooien draait hij het gras allemaal nog met de rijf om. Dan is het volledig omgedraaid, maar de machines draaien het maar half om.

06:46 Karren en wagens

- Vroeger had je karren en wagens voortgetrokken door paarden.
- De karren met twee wielen hadden nog houten wielen.
- In de zware kleigrond gebruikte men ook nog karren met drie wielen getrokken door drie paarden.

07:46 Teloorgang landbouw: aardappelen en vee

- Aan koeien kopen en later verkopen kan je nu ook niet veel meer verdienen.
- Varkens kan je wel vetmesten, maar je kan ze amper kwijt, want als je er niet veel te koop hebt, duurt het veel te lang om langs te komen voor enkele varkens. Sommige particulieren willen soms nog wel eens een varken kopen.
- Als je aardappelen met de riek moet uitsteken, kan je er ook niets aan verdienen.
- Hij weet niet wat hij nog moet zaaien om iets aan te verdienen.
- De ouders van de interviewer waren er 15 jaar geleden al mee gestopt omdat er met de landbouw niets meer te verdienen viel. Dat vond de verteller toch nog te vroeg. Toen ging het nog, maar nu niet meer.

13:33 Geen opvolging

- Als hij zelf niet meer kan oogsten wat hij gezaaid heeft, dan stopt hij er mee.
- Zijn zonen kunnen hem misschien wel eens enkele uren helpen, maar als ze al een hele dag hebben gewerkt, kunnen ze niet meer heel de tijd op de boerderij meehelpen.
- Als hij het niet meer gedaan krijgt, laat hij liever wat grond liggen en wat hij vandaag niet gedaan krijgt, laat hij wel liggen tot morgen.
- Samenwerken met een andere landbouwer ziet hij ook niet zitten.
- Als je vroeger landbouwgrond bij kocht, was dat meestal niet in de buurt van de boerderij. Dan moest je eerst al een half uur rijden voor je kon beginnen. Daar hield hij niet van.

16:33 Heide ontginnen

- Eerst moest je dan enkele boompjes uit doen die verspreid stonden in de heide.
- Dan moest je de grond eerst losploegen en dan met een schepbak de grond wat gelijk maken.
- Een andere boer dacht dat hij het beter wist, maar dat mislukte.
- Iedereen deed het toch een beetje op zijn eigen manier.
- Hij had ongeveer de beste landbouwgrond van heel Poppel. De meeste grond lag wel dicht bij de boerderij. Alles lag ook dicht bij het dorp.

19:50 Geen toekomst meer in de landbouw

- Hij denkt niet dat er nog veel landbouwers zullen overblijven. Er wordt gezegd dat er alleen een paar grote landbouwers zullen overblijven, maar dat gelooft de verteller niet.

- Als je een groot varkenshok voor 250 varkens wil bouwen, kan je dat waarschijnlijk alleen maar als je een contract afsluit met een meelfabriek. Dan krijg je een vast bedrag per varken en dan kan je nooit veel verdienen, maar je moet wel hard werken.
- Als je dat nog op je eentje wil doen en je hebt wat tegenslag, kan je het meel niet meer betalen en dan levert de meelfabriek niet meer.
- Je moet al heel vruchtbare grond hebben om nog wat te kunnen verdienen. Een broer van zijn moeder woonde vroeger in Esbeek en daar lag de grond hoog en was heel droog en stofferig. Nu zijn daar Nederlanders die een hele dag met mest rijden.
- Hij denkt dat hij nu al veel verteld heeft over de landbouw en er is niet veel bij dat goed is.
- Bij de Boerenbond hebben ze al het materiaal dat ze moeten hebben en daar kunnen ze alles precies doen zoals het moet. Ze hebben daar de nieuwste machines.

24:12 Gras inkuilen

- Hij legt nog uit hoe ze gras inkuilen: eerst rijden ze erover tot het goed vast zit, dan doen ze er plastic over en daarna komt er nog een laag zand over. Hij is daar geen voorstander van.

25:56 Kippen

- Hij heeft ook nog legkippen. Dat is dit jaar beter dan andere jaren. De eieren van zijn kippen zijn beter omdat zijn kippen nog buiten mogen lopen.
- Toch verdien je er niet meer zoveel aan als vroeger. Er is een tijd geweest dat je meer verdiende met kippen dan met koeien. Je kan niet concurreren met een bedrijf met grote kooien vol legkippen.

28:28 Armoede landbouwsector

- Hij zal nog wel enkele jaren verder doen, maar opvolgers komen er niet meer.
- Hij kan de nieuwe evolutie in de landbouw niet meer volgen.
- Als jonge landbouwers veel koeien hebben, kunnen ze hun werk bijna niet gedaan krijgen. Ze moeten tot 's avonds laat werken. Dat heb je niet als je ergens anders als werknemer gaat werken. Dan ben je op een bepaald uur thuis en dan heb je gedaan. Landbouwers die tot 's avonds laat moeten werken zijn slaven.
- Ze komen wel eens rond voor de arme landen en ze denken dat wij in een rijk land wonen, maar er zijn weinig landen waar de mensen zoveel schulden hebben als in ons land, denkt de informant.
- Pas had hij op tv gezien dat de mensen in India zoveel graan hadden dat ze het niet op konden. Hij denkt dat de mensen in Zuid-Amerika armer zijn en de hulp meer nodig hebben. Dat had hij toch op tv gezien.
- De beste tijd is voorbij volgens hem. Als je een goede job kunt krijgen, zit je goed, maar als je voor je geld moet werken is het wat anders.

34:28 LOON

- Hij heeft vroeger nog weken en weken aan een stuk mast geplant om nog wat te kunnen bijverdienen. Dat gebeurde in februari en maart.
- Het probleem is, volgens hem, dat het loon te hoog is. Vroeger kon je nog iets doen met wat je verdiende, maar nu niet meer.
- Hij heeft 10 jaar geleden nog een nieuw huis gebouwd.

36:55 Omzwervingen

- Hij is twee jaar soldaat geweest. Hij weet wel hoe het er allemaal aan toe gaat.
- Hij zou niet doen zoals die mannen dat doen.
- Hij is vroeger nog in Stabroek geweest. De interviewer zei dat hij uit die buurt kwam, niet uit Stabroek maar wel uit Ekeren, uit een gehucht ervan: Hoogboom.
- De mensen van Ekeren hadden geen goede naam.
- Hij heeft ooit nog in een schuur gelegen in Stabroek, maar dat is nu allemaal afgebroken. Een gedeelte van Stabroek had goede grond, maar er was ook een gedeelte met heel slechte grond.
- Hij is al op verschillende plaatsen in België geweest, maar hij vindt het in Poppel toch het beste.

Bron: Dialectloket Rijksuniversiteit Gent

<https://www.dialectloket.be/geluid/stemmen-uit-het-verleden/zoeken/?kid=K196p>

Lief en leed

Onze deelneming betuigen wij bij het overlijden van:

Frans Versteynen, weduwnaar van Roza Timmermans, overleden te Ravels (WZC-OLV) op 24 januari 2023

(Wegens de privacywetgeving en de daarbij horende GDPR-regelgeving kunnen wij enkel nog publiceren wat ons wordt toevertrouwd. Daarom verzoeken wij u ons de aankondigingen door te sturen per e-mail: voorzitter@nicolaus-poppelius.be of briefje aan: Nicolaus Poppelius, Dorp 64, 2382 Ravels-Poppel)

Fotohoek

oplossing van vorig tijdschrift en een nieuwe foto

Foto van vorig tijdschrift 106 en onze website: de klas van meester Gouwy uit Weelde, nummer 13 is nog onbekend

1: meester Gouwy, 2: Ben Van Loon, 3: André Smolders, 4: Axel Jacobs, 5: Jos Hendrickx, 6: Jos Hoefnagels, 7: Karel Schellekens, 8: André Luyten, 9: Toon Van Beek, 10: Frans Verhoeven, 11: André Van Loon, 12: Jan Sprangers, 13: onbekend, 14: Frans Simons, 15: Victor Leuse

Nieuwe foto:
wie zijn deze kinderen en waar zou de fotolocatie zijn?

Graag uw reactie naar voorzitter@nicolaus-poppelius.be

**Heemkunde- en Erfgoedvereniging
Nicolaus Poppelius
vzw**

BESTUUR:

Voorzitter:	Luc Andries, Pastoor Coolsstraat 15, 2382 Ravels	0474 97 17 27
Secretaris:	Rina van der Vloet, Mierdsedijk 70, 2382 Ravels	014 655588
Penningmeester:	Ries van der Linden, Tilburgseweg 75, 2382 Ravels	014 478066
Leden:	Andre Van Gils, Steenweg op Weelde 118, 2382 Ravels	014 656893
	Bas Van Haeren, Deenakkers 1, 2381 Ravels	014 699126
	Mieke Van Hauteghem, Schatrijt 2, 2382 Ravels	014 687332
	Marinus Willems, Weeldestraat 154, 2381 Ravels	014 655728
	Cis Vissers, Lindenlaan 8, 2382 Ravels	014 656750
	Harry Vrijzen, Eikenlaan 15, 2382 Ravels	014 656420
	Jose Schlappi, Klein Goorbleek 2, 2382 Ravels	014 659958
	Paul Van Baelen, Straatakkers 4, 2381 Ravels	014 657315
	Frank Konings, Lindenlaan 2, 2382 Ravels	014 715374

REDACTIEADRES:

Bas Van Haeren, Deenakkers 1, 2381 Weelde, 014 699126

redactie@nicolaus-poppelius.be

Voor informatie in verband met de inhoud van dit tijdschrift,

de vormgeving of verschenen teksten kunt u steeds terecht op het redactieadres.

Wenst u een tekst of een idee voor publicatie aan te bieden, dan kunt u dit ook doen via een bestuurslid.

(Iedere auteur is verantwoordelijk voor de ingestuurde werken.)

CONTACTGEGEVENS:

Adres: Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius vzw, Dorp 64, 2382 Ravels-Poppel

Bankrelatie:

Rekeningnummer: 733-3522204-67

IBAN: BE93 7333 5222 0467

BIC code: KREDBEBB

Museum: Museum Aan de Grens (MAG) "'t Kaske", Dorp 64 te 2382 Poppel,
is open elke tweede zondag van de maand van 14u. tot 17 uur.

In december, januari en februari is het museum gesloten.

Wel zijn er in deze wintermaanden bezoeken mogelijk op afspraak.

Groepsbezoeken kunnen aangevraagd worden via het reserveringsformulier
dat u kunt vinden op onze website.

Aanvragen kunnen natuurlijk ook gedaan worden per brief (zie hierboven voor het adres).

Archief- en Documentatiecentrum: Bredaseweg 46, 2381 Weelde-Station

Te bezoeken na afspraak: voorzitter@nicolaus-poppelius.be

Website: <https://nicolaus-poppelius.be>

Facebook: www.facebook.com/NicolausPoppelius.MuseumAandeGrens

QR-code Facebookpagina

gemeente
Ravels

Vlaanderen
verbeelding werkt

**ERF
GOED
NOORDER
KEMPEN**